

Адміністративно-правові аспекти охорони здоров'я споживачів продуктів харчування в Польщі

Автори статті розкривають адміністративно-правові аспекти охорони здоров'я споживачів продуктів харчування у Польщі, адже введення Європейським союзом правил щодо регулювання в сфері харчового законодавства, започаткувало нову галузь права, яка охоплює всі сфери адміністративного права, тобто матеріальну, устрою та частково процесуальну, щодо охорони здоров'я споживачів харчових продуктів. Автори зазначають, що варто пам'ятати про те, що в недалекому майбутньому відбудеться централізація правових регулювань, які поширюються на цю сферу.

Ключові слова: харчове законодавство, адміністративне законодавство, охорона здоров'я споживачів продуктів харчування, контроль якості продуктів харчування, призначених для продажу.

Автори статті розкривають адміністративно-правові аспекти здравоохранения потребителей продуктов питания в Польше, ведь введение Европейским союзом правил по регулированию в сфере пищевого законодательства начало новую отрасль права, которая охватывает все сферы административного права, т.е. материальную, устройства и частично процессуальную, по охране здоровья потребителей пищевых продуктов. Авторы отмечают, что следует помнить о том, что в недалеком будущем произойдет централизация правовых регулировок, которые распространяются на эту сферу.

Ключевые слова: пищевое законодательство, административное законодательство, здравоохранение потребителей продуктов питания, контроль качества продуктов питания, предназначенных для продажи.

Вступ. Народження соціальної політики стало наслідком трагічної ситуації робітників в Європі. Протести робітничого класу, які зароджувалися, змусили органи державної влади вдатися до заходів, які б захистили не лише їх умови життя, але й праці. Отже, перші законодавчі регулювання, які започаткували соціальну політику, торкалися соціального захисту працівників та умов праці. Сьогодні політика Європейського Союзу щодо охорони здоров'я працівників, є лише однією з її сфер. Щоразу більше значення приділяється охороні здоров'я споживачів, в тому числі споживачів харчових продуктів. Основний правовий акт,

який регулює питання громадського здоров'я в Європейському Союзі – ст. 152 Договору про заснування Європейського співтовариства [1]. Відповідно до пункту 1 статті, що цитується, під час визначення та здійснення всієї політики та діяльності Співтовариства забезпечується високий рівень захисту здоров'я людини. Відповідно до ст. 152 Договору, який цитується, було видано ряд законодавчих положень, які регулюють та формують, серед іншого, організаційні одиниці громадської адміністрації, відповідальної за безпеку і здоров'я споживачів.

Харчове законодавство. З метою реалізації політики в галузі охорони здоров'я в сфері захисту здоров'я споживачів харчових продуктів, Європейський Союз увів норми харчового законодавства. Це було здійснено шляхом введення Регламенту (ЄС) 178/2002 Європейського Парламенту і Ради від 28 січня 2002 року, який встановлює загальні принципи та вимоги харчового законодавства, засновуючи Європейське відомство з безпеки харчових продуктів та встановлюючи процедури щодо безпеки харчових продуктів [2]. Цей Регламент є основою для високого рівня захисту здоров'я людини та інтересів споживачів щодо продуктів харчування, з особливим урахуванням різноманітності постачання продуктів харчування, в тому числі традиційних продуктів, одночасно забезпечуючи ефективне функціонування внутрішнього ринку. Регламент встановлює загальні принципи і обов'язки, кошти для забезпечення сильної наукової бази, ефективні організаційні механізми і процедури для підтримки прийняття рішень з питань безпеки харчових продуктів та кормів, зокрема, на місцевому та національному рівнях. Регламент засновує Європейське відомство з безпеки харчових продуктів. Більше того, він визначає процедури у справах, які мають безпосередній або опосередкований вплив на безпеку продуктів харчування і кормів. Даний регламент поширюється на всі етапи виробництва, переробки і розповсюдження продуктів харчування і кормів. Він не поширюється на базову продукцію для власного споживання або на продукти домашнього приготування, обробки або зберігання до власного споживання. На підставі цитованого регламенту в Польщі ухвалено закон про безпеку продуктів харчування та харчування [3]. Закон визначає вимоги і процедури, необхідні для забезпечення безпеки продуктів харчування і харчування згідно з положеннями Постанови (ЄС) № 178/2002 Європейського Парламенту і Ради від 28 січня 2002 р., яка встановлює загальні принципи і вимоги харчового законодавства, засновує

Європейське відомство з безпеки харчових продуктів та встановлює процедури щодо безпеки харчових продуктів (Урядовий вісник ЄС L 31 від 01.02.2002, стор. 1; Урядовий вісник ЄС Спеціальне польське видання, розд. 15, т. 6, ст. 463), далі називається «постанова № 178/2002». Закон визначає вимоги щодо охорони здоров'я стосовно до продуктів харчування – в сфері, нерегульованій в постанові Європейського союзу. Він визначає вимоги дотримання принципів гігієни:

а) продуктів харчування – в сфері, на яку не поширюється Регламент (ЄС) № 852/2004 Європейського парламенту і Ради від 29 квітня 2004 року щодо гігієни харчових продуктів (Урядовий вісник ЄС L 139 від 30.04.2004, ст. 1; Урядовий вісник ЄС Спеціальне польське видання, розд. 13, т. 34, ст. 319), далі «Постанова № 852/2004».

б) матеріалів та виробів, призначених для контакту з харчовими продуктами, – в сфері, нерегульованій в розпорядженні (ЄС) № 1935/2004 Європейського Парламенту і Ради від 27 жовтня 2004 р. у справі матеріалів і виробів, призначених для контакту з харчовими продуктами та скасовуючим директиви 80/590/ЄЕС і 89/109/ЄЕС (Урядовий вісник ЄС L 338, від 13.11.2004, ст. 4), далі «Постанова № 1935/2004».

Крім того, цей закон визначає компетентність органів у сфері проведення державного контролю харчових продуктів на принципах, визначених Постановою (ЄС) № 882/2004 Європейського Парламенту і Ради від 29 квітня 2004 р. в справі державного контролю, який проводиться з метою перевірки відповідності з кормовим і харчовим законодавством а також правилами, які стосуються здоров'я тварин і добробуту тварин (Урядовий вісник ЄС L 191 від 30.04.2004, ст. 1; Урядовий вісник ЄС Спеціальне польське видання, розд. 3, т. 45, ст. 200), далі «Постанова № 882/2004», та встановлює вимоги щодо проведення урядового контролю продуктів харчування – в сфері, не врегульованій положенням № 882/2004.

Органи державної адміністрації, відповідальні за захист здоров'я споживачів харчових продуктів. Основою для ухвалення польських положень щодо організацій державного контролю якості сільськогосподарських та харчових продуктів є Постанова (ЄС) № 882/2004 Європейського Парламенту і Ради від 29 квітня 2004 р. в справі державного контролю, який проводиться з метою перевірки відповідності з кормовим і харчовим законодавством та правилами, які стосуються здоров'я тварин і добробуту тварин [5]. Дане розпорядження встановлює загальні принципи

проведення державного контролю, який має на меті перевірку відповідності правилам, скерованим передовсім на:

а) запобігання, елімінавання або обмеження допустимих рівнів загрози для людей і тварин, безпосередньо або через на-вколишнє середовище;

б) гарантування чесної торгівлі кормами і харчовими продуктами та охорону інтересів споживача, в тому числі оформлення етикеток для кормів і харчових продуктів та інших форм надання інформації споживачам.

Більш того, ця постанова не поширюється на державний контроль, який має на меті перевірку дотримання правил щодо спільних організацій ринку сільськогосподарської продукції. Постанова залишається без змін для особливих положень спільноти, щодо державного контролю. Проведення державного контролю на підставі цієї постанови залишається без змін для первинної юридичної відповідальності суб'єктів, які ведуть підприємства з виготовлення кормів та харчових продуктів, за забезпечення безпеки кормів і харчових продуктів, як встановлено Постановою (ЄС) № 178/2002, та для будь-якої цивільної або кримінальної відповідальності, яка виникне внаслідок порушення їх обов'язків. На підставі того ж розпорядження визначено у розділі V Закону про безпеку харчових продуктів і харчування [3] державний контроль харчових продуктів. Відповідно до регулювань, які містяться в розділі V Закону, органами державного контролю продуктів харчування, про які йде мова в ст. 4 постанови № 882/2004, в сфері безпеки продуктів харчування є:

1) органи Державної санітарної інспекції відповідно до компетенцій, визначених положеннями закону від 14 березня 1985 р. про Державну санітарну інспекцію [4] щодо:

а) продуктів харчування нетваринного походження, виготовлених та введених в обіг, привезених та вивезених з третіх держав і назад вивезених до цих держав,

б) продуктів тваринного походження, в роздрібній торгівлі,

в) продуктів харчування, які одночасно містять харчові продукти нетваринного походження та продукти тваринного походження, про які йде мова в ст. 1 пункт 2 Постанови № 853/2004, виготовлених та введених в обіг або вивезених в треті держави, привезених з цих держав в сфері, неохопленій рішенням Комісії 2007/275/ЄС від 17 квітня 2007 р. щодо переліку тварин та продуктів, які повинні підлягати контролю в пунктах пограничного контролю на підставі директив Ради 91/496/ЄС і

97/78/ЄС (Урядовий вісник ЄС L 116 від 04.05.2007, ст. 9) та повторно вивозяться до цих країн,

г) правильність застосування принципів системи НАССР на підприємствах, охоплених наглядом Державної санітарної інспекції;

2) органи Військової санітарної інспекції відповідно до компетенції, визначеної в положеннях, виданих на підставі ст. 20а Закону від 14 березня 1985 р. про Державну санітарну інспекцію;

3) органи Ветеринарної інспекції відповідно до компетенцій, визначених положеннями закону від 29 січня 2004 р. про Ветеринарну інспекцію (Вісник законів за 2010 р. № 112 поз. 744);

4) органи Військової ветеринарної інспекції, відповідно до компетенції, визначеної в положеннях, виданих на підставі ст. 3 пункту 7 Закону від 29 січня 2004 р. про Ветеринарну інспекцію;

5) інші органи в межах своїх компетенцій.

Слід відзначити, що у справах проведення державного контролю продуктів харчування щодо продуктів харчування, які виготовляються або вводяться в обіг з об'єктів або рухомих, або тимчасових пристроїв, компетенція органів визначається щоразу відповідно до місцезнаходження підприємства або місця ведення цієї діяльності. Органи Державної санітарної інспекції та органи, про які йде мова вище в пункті 5, компетентні в питаннях проведення державного контролю матеріалів і виробів, призначених для контакту з продуктами харчування в сфері, визначеній Постановою № 1935/2004 та Постановою № 282/2008.

Слід відзначити, що державний контроль, про який йдеться вище, охоплює:

1) генетично модифіковані продукти харчування та генетично модифіковані організми, призначені в якості продуктів харчування в обсязі, врегульованому Постановою № 1829/2003, Постановою № 1830/2003 та Постановою (ЄС) № 1946/2003 Європейського Парламенту і Ради від 15 липня 2003 про транскордонне переміщення генетично модифікованих організмів (Урядовий вісник ЄС L 287, від 05.11.2003, ст. 1), далі «Постанова № 1946/2003»;

2) всі важливі дані та інформацію, яка підтверджує забезпечення відповідності з Постановою № 1924/2006 щодо заяв, які стосуються продуктів харчування та охорони здоров'я та діють на ринку продуктів харчування.

Міністр охорони здоров'я, Міністр сільського господарства та Міністр національної оборони зобов'язані своїм наказом ви-

значити детальні умови та форми співробітництва в сфері ведення нагляду органів Державної санітарної інспекції з органами Ветеринарної інспекції, Військової санітарної інспекції та Військової ветеринарної інспекції, маючи на увазі необхідність забезпечення ефективного нагляду за дотриманням безпеки харчових продуктів і харчування, в тому числі забезпечення Військової санітарній інспекції та Військовій ветеринарній інспекції можливості проведення аудитів на підприємствах, які постачають харчові продукти або клопочуться про таке постачання для Польських збройних сил і жителів іноземних військ на території Польщі . Якщо харчові продукти тваринного походження, які виробляються або зберігаються на заводі-виробнику, або зберігають інші харчові продукти або компетентні органи держави призначення експортованих продуктів харчування, що містять як продукти рослинного, так і тваринного походження, про які йде мова в ст. 1 пункту 2 Постанови № 853/2004, вимагають засвідчення стану здоров'я, виданого державним ветеринаром. Детальні умови та порядок співробітництва у сфері ведення нагляду та проведення державного контролю харчових продуктів, визначає угода між Головним санітарним лікарем та Головним ветеринарним лікарем. Відповідно до ст. 73 пункту 5 Закону від 25 серпня 2006 року про безпеку харчових продуктів і харчування (Вісник законів за 2010 р, № 136, поз. 914, № 182, поз. 1228 та № 230, поз. 1511) видано Постанову про детальні умови та порядок взаємодії органів Державної санітарної інспекції з органами Ветеринарної інспекції, Військової санітарної інспекції та Військової ветеринарної інспекції щодо нагляду за дотриманням безпеки харчових продуктів і харчування [6]. Відповідно до Постанови, Органи Державної санітарної інспекції співпрацюють з органами Ветеринарної інспекції, Військової санітарної інспекції та Військової ветеринарної інспекції таким чином, щоб забезпечити ефективний нагляд за дотриманням безпеки харчових продуктів і харчування.

Висновки. Введення Європейським союзом правил щодо регулювання в сфері харчового законодавства започаткувало нову галузь права. Слід підкреслити, що вона охоплює всі сфери адміністративного права, тобто матеріальну, устрою та частково процесуальну, щодо охорони здоров'я споживачів харчових продуктів. Слід пам'ятати, що в недалекому майбутньому відбудеться централізація правових регулювань, які поширюються на цю сферу.

Список використаних джерел

1. Договір про заснування Європейського співтовариства // Вісник законів 04.90.864/2.
2. Постанова (ЄС) № 178/2002 Європейського Парламенту і Ради від 28 січня 2002 р., яка встановлює загальні принципи і вимоги харчового законодавства, засновує Європейське відомство з безпеки харчових продуктів та встановлює процедури щодо безпеки харчових продуктів // Урядовий вісник ЄС L 31 від 01.02.2002, стор. 1; Урядовий вісник ЄС Спеціальне польське видання, розд. 15, т. 6, ст. 463, далі називається «постанова № 178/2002».
3. Закон від 25 серпня 2006 р. про безпеку харчових продуктів і харчування // Вісник законів 10.136.914 зі змін.
4. Закон від 14 березня 1985 р. про Державну санітарну інспекцію // Вісник законів .– 2006 р., №122, поз.851 зі змін.
5. Постанова (ЄС) № 882/2004 Європейського Парламенту і Ради від 29 квітня 2004 р. в справі державного контролю, який проводиться з метою перевірки відповідності з кормовим і харчовим законодавством та правилами, які стосуються здоров'я тварин і добробуту тварин // Урядовий вісник ЄС L 191 від 30.04.2004, ст. 1; Урядовий вісник ЄС Спеціальне польське видання, розд. 3, т. 45, ст. 200, далі «Постанова №r 882/2004».
6. Постанова Міністра охорони здоров'я, Міністра сільського господарства розвитку села та Міністра національної оборони від 15 квітня 2011 р. в справі детальних умов та порядку взаємодії органів Державної санітарної інспекції з органами Ветеринарної інспекції, Військової санітарної інспекції та Військової ветеринарної інспекції щодо нагляду за дотриманням безпеки харчових продуктів і харчування // Вісник законів 11.88.504.

The authors reveal the administrative law aspects of the health protection of food products consumers in Poland, since the introduction of rules by the European Union for the regulation in the sphere of food legislation, that founded a new branch of law covering all the areas of administrative law, i.e. material, of social order and procedural in parts concerning the health protection of the food products consumers. The authors note that it is necessary to remember, that in the nearest future will happen a centralization of legal regulations, which apply to this sphere.

Keywords: food legislation, administrative legislation, the protection of the health of food products consumers, food quality control, intended for sale.

Отримано: 11.01.2013 р.